سیدعباس صالحی؛ دیپلماسی آشتی فرهنگی

سیّدعباس صالحی وزیر پیشنهادی فرهنگ و ارشاد اسلامی از نخستین روز بررسی برنامه‌های وزرای پیشنهادی دولت دوازدهم با حضور پیوسته در کمیسیون‌ها و فراکسیون‌های مختلف مجلس شورای اسلامی، علاوه بر تشریح برنامه‌ها به پرسش‌ها و دغدغه‌های نمایندگان در حوزه های مختلف فرهنگی پاسخ داده است.

مواضع فرهنگی و سیاسی سیدعباس صالحی نامزد معرفی شده رئیس جمهور برای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از هنگام تصدی معاونت فرهنگی این وزارت‌خانه برای شناخت وی، معیار مناسبی در اعتماد نمایندگان مجلس شورای اسلامی است.

دکتر صالحی از دولتمردان فقه خوانده‌ای است که لباس روحانیت بر تن نمی‌کند. وی سال ۱۳۵۱ وارد حوزه علمیه مشهد شد و سطوح مقدماتی و عالی را در همان حوزه گذراند و از سال ۶۰ در حوزه علمیه قم دروس خارج را تا پیش از بازگشت به مشهد برای ادامه تحصیل در سال ۶۸ در محضر اساتید این شهر گذراند.

صالحی دروس مقدماتی را در مدرسه موسوی‌نژاد و دروس سطح را در خدمت آقایان صالحی، مدرسی و فلسفی گذراند. در حوزه علمیه قم از دروس وحید خراسانی و جواد تبریزی بهره‌مند شده و پس از بازگشت به مشهد در دروس زنجانی و علم‌الهدی شرکت کرده است. هم‌چنین از محضر مباحث فلسفی ابراهیمی دینانی، انصاری شیرازی و حسن‌زاده آملی بهره برده است. صالحی تدریس اصول فقه، شرح لمعه، معالم و مکاسب را در کارنامه خود دارد.

صالحی از ابتدای دولت یازدهم معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شد و پس از خداحافظی جنتی، مدتی نیز سرپرستی این وزارت‌خانه را بر عهده داشت و در دوران وزارت صالحی امیری، ابقا شد. انتشار نوشتارهای اخیر وی، حاوی برخی مباحث خرد و کلان و دغدغه‌های فرهنگی کشور است. از جمله؛ بررسی علل جذابیت غرب به عنوان محصول غارت جهان اسلام، ناروایی توهین به مقدسات، توجیه ناپذیر بودن دروغ‌گویی کارگزاران سیاست، ناپسندی شنود و تجاوز به حریم خصوصی، نکوهش چماق‌سازی از «آتش‌به‌اختیار»ی با تفسیر آنارشیستی، اختیارات محدود و پاسخگویی نامحدود در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، حل مشکل فیلم‌های توقیفی و ...

وی معتقد است باید بتوان در مسیر گفت‌گو بین کنشگران حوزه‌ی فرهنگ حرکت کرد. گفت‌وگوی فعال، مستمر و سازنده بین اصحاب فرهنگ با دیگران در حیطه‌های فرهنگی؛ مانند کنشگران سیاست، دین و امنیت نخست برای حل پاره‌ای از سوءتفاهم‌ها و سپس نزدیک کردن ذهنیت‌ها، کارگشاست.

هم‌چنین، نیاز است فرصت‌های بیشتری برای گفت‌گو فراهم و موضوعات اجتماعی و فرهنگی بررسی شود. ضروری است منابع این حوزه در شکل زیرساختی و حمایتی، آمایش درستی پیدا کند. مجلس باید در ارتباط با مراکز فرهنگی، بودجه مناسب اختصاص دهد. اقتصاد فرهنگ و هنر شاخص مهم برنامه‌ها است و اشتغال در این زمینه نیازمند سرمایه‌گذاری هنگفت ندارد. بنا بر این در تنظیم برنامه‌ها به بهبود و رونق حوزه فرهنگ درچارچوب اقتصاد مقاومتی توجه شده است. مجلس منبع مشروعیت عمل است و بر همکاری بیشتر با مجلس تاکید می‌شود.

برنامه سیدعباس صالحی به عنوان وزیر پیشنهادی وزارت فرهنگ در دولت دوازدهم به نقاط ضعف و قوت و برخی تغییرات در فاصله سال‌های ۹۰ تا ۹۵ اشاره دارد.

فهرست برنامه‌های صالحی در چند بخش، براساس وضعیت حوزه فرهنگ و هنر، نگاهی به رویکردها و دستاوردهای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دولت یازدهم، تصویب فرهنگ در برنامه دولت دوازدهم، نظام اهداف و عرصه‌های فعالیت، اصول و رویکردها، چالش‌ها و مسائل مهم عرصه‌های فرهنگی و هنری، برنامه‌های پیشنهادی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دولت دوازدهم و ره‌آورد اجرای برنامه در افق ۱۴۰۰ تنظیم شده است.

این برنامه به سوابق سیدعباس صالحی اشاره کوتاهی دارد و توصیف وضعیت کنونی حوزه‌های مختلف فرهنگ مانند: کتاب، سینما، تجسمی و موسیقی را همراه با نقاط «قوت و فرصت» و «ضعف‌ها و تهدیدها» با خود دارد.

برای نمونه در حوزه سینما "تولیدات قابل اعتنا در برخی از حوزه‌های فرهنگی و هنری مانند سینما و هنرهای تجسمی و کتاب، وجود نهادهای غیردولتی و صنفی در برخی از حوزه های فرهنگ و هنر مانند کتاب، سینما، هنرهای تجسمی، موسیقی و ...، پایین بودن امنیت شغلی و حرفه‌ای برای هنرمندان، سینماگران، نویسندگان و شاعران و اصحاب هنر و فرهنگ و رسانه، امکان بهره‌مندی از فناوری‌های نوین برای بهبود روند تولید، توزیع و مصرف آثار هنری و سینمای ایران در جهان، ظرفیت محصولات فرهنگی-هنری (سینما، هنرهای تجسمی، تصویرگری و...) کشور در سطح جهانی، حضور موفقیت‌آمیز برخی از محصولات فرهنگ، هنر و سینمای ایران در جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها و حراج‌های بین‌المللی" به عنوان بخشی از این نقاط ضعف و قوت اشاره دارد.

در بخشی دیگر، آمار وضعیت منابع و شاخص‌های عملکردی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از سال ۹۰ تا ۹۵ آمده است و به تعداد سالن‌های سینما، ظرفیت سالن‌های سینما، عناوین فیلم‌های سینمایی تولید و اکران شده، اشاره می‌شود.
بر اساس این برنامه ابراز امیدواری شده است، نقش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در نظام سیاست‌گذاری و راهبردی فعالیت‌های فرهنگی و هنری کشور ارتقا یافته و با حمایت‌های دولت، مجلس شورای اسلامی و مشارکت اصحاب فرهنگ و هنر افزایش سرمایه‌گذاری، تولید و مصرف آثار، کالاها و خدمات فرهنگی، اقبال به تولید و مصرف آثار و خدمات فرهنگی متناسب با هویت و سبک زندگی اسلامی-ایرانی و جلوگیری از گسترش شکاف‌های اجتماعی، رونق گفت‌وگوی همگانی، مستمر و سازنده برای اعتلای اندیشه، فرهنگ و هنر و حل و فصل مشکلات این حوزه ها، مشارکت فعال بخش خصوصی در سیاست‌گذاری فعالیت‌های فرهنگی، شفافیت، سلامت و عدالت در توزیع یارانه‌های بخش فرهنگ، هنر و رسانه و حضور موثر در مبادلات فرهنگی جهان اسلام و افزایش سهم در بازارهای فرهنگی منطقه‌ای و بین‌المللی در افق سال ۱۴۰۰ دست یافت.
بخشی از تلاش‌های صالحی در تعامل با نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی نیز گویای جهت‌گیری‌های سیاست‌های فرهنگی وی برای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است:

- **دیپلماسی فرهنگی جزو برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دولت دوازدهم**

برنامه ارائه شده مطابق اسناد بالادستی است. بنابراین وزارت فرهنگ نیز با انطباق با اسناد بالادستی از جمله سند چشم‌انداز و برنامه ششم، برنامه کاری خود را ارائه کرده است.
پیشتازی حوزه فرهنگ در سند چشم‌انداز مطرح شده است و از آنجایی که ایران مهد تمدن است مقرر شده با فعال کردن دیپلماسی فرهنگی نقش پیشتازی ایران تقویت شود.
اقتصاد مقاومتی در برنامه ششم توسعه هدف‌گذاری شده و بر همین اساس نیز به رونق اقتصادی تأکید بسیاری شده است. بنا بر این با ایجاد اشتغال و تولید در حوزه هنری می‌توان نقش بسزایی در تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی داشت.

- **فضای مناسب برای تفاهم اصحاب هنر با روحانیت**

یکی از فراز و نشیب‌ها این وزارت‌خانه، نبود معدل انتظارات برخلاف دیگر دستگاه‌ها است. بر همین اساس، اگر این مهم رفع نشود، نمی‌توان شاخص معینی را برای ارزیابی اقدامات صورت گرفته تبیین کرد.
مسیر تحقق آشتی فرهنگی از طریق گفت وگو هموار می‌شود و بر این اساس می توان انتظارات حوزه فرهنگ را مشخص کرد. فضای مناسبی برای گفت وگو و ایجاد تفاهم با اصحاب فرهنگ، هنر، حوزه و روحانیت به وجود آمده تا بتوان به آشتی فرهنگی دست یافت. آشتی فرهنگی با ایجاد دایره فهم مشترک و تلاش های پیشینی برای ارتباط موثر با سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی در ۴ سال آینده شرایط رضایت در حوزه فرهنگ را ایجاد خواهد کرد.
توسعه نیز با فرهنگ‌سازی صورت گیرد و استفاده از همه‌ی ظرفیت‌های فرهنگی مانند رسانه‌های مکتوب، تصویری، هنرهای نمایشی و تجسمی و ... دست یافتنی است. تعامل مناسب حوزه فرهنگ با دیگر حوزه‌ها نیز می‌تواند موجب سالم‌سازی فرهنگی محیط‌های اجتماعی شود.

- **امید به موفقیت به رغم کمبود بودجه**

شاهد افزایش ۶ برابری در اجرای صحنه، بوده‌ایم. در حوزه لغو مجوزها به رغم قابل دفاع بودن عملکرد گذشته تأکید بر این است که لغو یک مجوز نیز زیاد است چراکه باید از حریم مجوزهای خود دفاع کنیم. اعتبار ۳۰ میلیارد تومانی ساخت سینما در سال ۹۲ به ۱۷۰ میلیارد تومان در سال ۹۵ افزایش یافته است. تعلیق ۱۰۰ ناشر از بین رفت و تعداد بسیاری از ممنوع القلم‌ها رفع مشکل شدند. ۴ سال گذشته به رغم همه مشکلات و مسایل فرهنگی و سیاسی شاهد تولید ۳۰۰ فیلم بوده‌ایم.

- **ناهم‌خوانی منابع مالی و تکثر وظایف**

کمک و همکاری مجلس در شرایطی که منابع مالی و تکثر وظایف هم‌خوانی ندارد می‌تواند مکمل خوبی برای پیشرفت در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باشد.

- **ایجاد آرامش با گفت‌گوی میان فرهنگ و امنیت**

با ایجاد فضای گفت‌گوی بین فرهنگ و امنیت، شاهد آرامش در حوزه نشر شدیم و با اقدامات مشابه می‌توان امنیت و آرامش را در حوزه‌های دیگر وزارت‌خانه تعمیم داد و با در نظر گرفتن حقوق فرهنگی در حقوق شهروندی به این مهم دست خواهیم یافت.

دفتر تبلیغات و اطلاع‌رسانی
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی